Majvor Weststrom

Mycket på gång vid Kulturgården i Lillby Pedersöre

Landthandelutställningen blir färdig nästa sommaren 2010

Sedan Överpurmo Hembygds förening fick sin 1900-talsutställning klar för några år sedan har inte arbetet avstannat, tvärtom fortsätter vi i samma anda med ett nytt projekt när det förra är klart. Eftersom vi finns på landsbygden visas föremål och arbetsmetoder som har hört till vardagslivet på landet men som numera helt eller delvis har glömts bort.

I Kulturgårdens uthuslänga med många rum upprustas det ena rummet efter det andra. Först blev den gamla cykelverkstaden iordningställd. Så kom turen till det som varit stall för 2-3 hästar. Det rummet fick delvis ny inredning och nya invånare, en ”häst” och några ”får”. Följande rum fick en utställning om ullens väg från får till färdig produkt. De olika arbetsredskapen är uppställda liksom fotografier med kvinnor som visar hur de olika arbetsmomenten utförs. Handgjorda ylleprodukter är utställda.

Till sommaren hoppas vi kunna ha invigning av det rum där Lanthandeln finns. Väggarna har fått nygammal panel och hyllor har byggts för att varorna bättre ska komma till sin rätt. Då Lanthandeln är klar finns flera rum i andra hus som väntar på att få komma till ny användning.

Årligen den 1 maj fylls den gamla bondgården av doften av nygräddat varmt bröd som bakats och gräddats i den gamla ugnen av trogna entusiastiska talkoarbetare. Den som hinner först har möjlighet att inhandla ett bröd. Vidare bjuds på trevlig samvaro med kaffe, lotterier, sång, musik mm.

Föreningens varumärke är kanske ändå tjärbränningen som skett vart tionde år sedan 1976. Det är många år av förberedelse för att kunna bränna en tjärdal. Men då vi kommit så långt att dalen tänds är det högtid. Då följer en intensiv vecka med arbete och fest .

Sommartiden är naturligtvis den intensivaste tiden för museet men även vintertid samlas ett troget talkogäng varje vecka. Katalogiseringen av de många tusentals föremålen är en typisk vintersyssla. ☐

Lillbyn Lassfolkin Kulttuuritalolla tapahtuu

Maalaiskauppanäyttely avataan kesällä 2010

Ylipurmon kotiseutuyhdistyksen saatua valmiiksi 1900-luvun näyttelynsä muutama vuosi sitten, ei työ ole pysähtynyt. Päinvastoin, jatkamme samassa hengessä uuden projektin kanssa, kun vanha on valmistunut. Koska sijaitsemme maaseudulla, näytämme työvälineitä ja –metodeja, jotka kuuluivat maaseudun arkipäivään ja jotka ovat kokonaan tai osittain unohtuneet.

Kulttuuritalon ulkorakennusrivistön tilat ovat valmistuneet yksi toisensa jälkeen. Ensin vanha pyöräverstas järjestettiin ja sen jälkeen 2-3 hevosen talli. Kyseinen talli sai uuden kalustuksen ja ”hevosen” sekä muutaman ”lampaan”. Seuraavan huoneen näyttelyssä kerrotaan villa tiestä valmiiksi tuotteeksi. Eri työvälineet ovat esillä kuten valokuvia naisista, jotka näyttävät miten eri työvaiheet tehdään. Käsintehtyjä villatuotteita on esillä.

Kesäksi toivomme voivamme vihkiä huoneen, jossa sijaitsee maakauppa. Seinät ovat saaneet uusvanhat paneelit ja hyllyjä on rakennettu, jotta tavarat pääsisivät paremmin oikeuksiinsa. Maakauppanäyttelyn valmistuttua, odottaa monta muuta huonetta muissa rakennuksissa uutta käyttöä.

Maalaistalo täyttyy vuosittain 1. toukokuuta vastaleivotun leivän tuoksusta. Leivän leipovat vanhassa kiviuunissa uskollisen tulisieluinen talkooväki. Nopeimmat ehtivät ostamaankin leipää. Tarjolla on myös mukavaa yhdessäoloa mm. kahvin, arpojen, laulun ja musiikin merkeissä.

Yhdistyksen tavaramerkki on ehkä kuitenkin tervanpoltto, jota on tehty joka kymmenes vuosi vuodesta 1976 lähtien. Tervahaudan polttaminen vaatii usean vuoden valmistelut. Valmiin tervahaudan sytytys on juhlallinen tilaisuus. Sitä seuraa intensiivinen, työntäyteinen viikko juhlineen.

Kesä on luonnollisesti kiireisin aika museolla, mutta myös talviaikaan uskollinen talkooväki kokoontuu kerran viikossa. Tuhansien esineiden luettelointi on tyypillinen talviaskare. ☐

Pentti Risla

Muinaisjäännökset ovat muisti Suomen asutuksesta ja historiasta ja ne on rauhoitettu muinaismuistolailla (295/1963). Muinaisjäännösten rauhoitusta valvoo muinaismuistolakiin perustuen Museovirasto. Virasto myös ylläpitää valvonnan apuvälineenä muinaisjäännösrekisteriä. Rauhoituksesta huolimatta muinaismuistoja tuhoutuu eri tavoin, myös itsestään. Muinaismuistoja tulisi tuhoutua vain valvotuissa oloissa osana arkeologista tutkimusta, jolloin niiden sisältämä tieto muinaisuudesta tallennetaan valvontaviranomaisen hyväksymin periaattein.

Muinaismuistolain ydinajatuksena on edustavan otoksen keruu menneisyydestä eikä vähiten alati kehittyvää tutkimusta varten. Muinaisjäännökset ovat Suomen sanaton historia, jota voi tulkita monesti, mutta hävittää vain kerran.

Muinaisjäännöksiin kohdistuvista rikosepäilyistä on tehty harvoin tutkintapyyntöjä ja vielä harvemmin tapaukset ovat edenneet syyteharkintaa pidemmälle. Vaikka Museovirasto on valvontaviranomainen, ei sillä oman tulkintansa mukaan ole laissa määriteltyä velvollisuutta saattaa muinaisjäännöksiin kohdistuvat rikosepäilyt poliisitutkintaan. Muinaisjäännökseen kajoamiset jäävät ympäristörikosten kentässä tuntemattomiksi ja ovat näin myös rikoksia tutkiville viranomaisille vieraita. Tutkintapyyntöjä tehdään harvoin, joten tässä toimintaympäristössä vaara joutua vastaamaan muinaisjäännökseen kajoamisesta on liian pieni. Tarpeellinen oikeuskäytäntö jää syntymättä, koska poliisitutkintaa ei tehdä, koska oikeuskäytäntöä ei ole.

Ajankohtaista arkeologiasta

Muinaisjäännösten materiaalisten ja immateriaalisten arvojen suojelukäytännöt on edelleen mitä ajankohtaisin aihe ja olen yrittänyt tässä lyhyessä kirjoituksessa valottaa suojelun nykytilaa muinaismuistoihin kohdistuvien tuhojen osalta.

Kehäpäätelmä voi johtaa tilanteeseen, jossa ei uskota muinaisjäännöksiin kohdistuneiden rikosten menestykselliseen ajamiseen.

Oikeusjärjestelmässämme on kirjaimellisesti muinaisuuden mentävä aukko, kun muinaismuistolain kirjain ei toteuta sen henkeä. Tekijän täytyy olla tietoinen muinaisjäännöksestä voidakseen syyllistyä rikokseen ja teon on osoitettava vähintään törkeää huolimattomuutta. On varmasti yleisen oikeustajun mukaista osoittaa armeliaisuutta tapauksissa, joissa maallikko on kajonnut muinaisjäännökseen, kun muinaisuus on esimerkiksi maanpäälle näkymätön ja sijainniltaan vaikeaselkoinen. Pikemminkin kuin, että armon olisi annettu käydä oikeudesta, ollaan vailla lakiin perustuvia keinoja, mikä taas näkyy haluttomuutena tehdä tutkintapyyntöjä. Suojelujärjestelmä, joka toteutuu niin, että ääritapauksessa yksityisen kansalaisen täytyy yleiseen syyteoikeuteen perustuen tehdä valvontaviranomaisen puolesta esitutkintapyyntö, on kuolleena syntynyt.

Muinaisjäännöksiin on toistuvasti kajottu erilaista maankäytön ammattia harjoitettaessa, jossa selonottovelvollisuuden erilaisista ympäristöarvoista ja suojelukohteista voi olettaa olevan ankara. Kun Pohjanmaan kajottujen kohteiden sijainti on useassa tapauksessa ilmaistu, ei vain Museoviraston rekisterissä, vaan myös merkein ja sanoin valtakunnan kartoilla tai kotiseutuaktivistien pystyttämissä kylteissä, ei tapahtumien kulkua ole aina ollut helppo ymmärtää. Ei tunnu riittävän, että Museovirasto on muinaisjäännökseen rekisteröinyt. Tietoa olisi ollut saatavilla ja ennen kaikkea tulkittavissa usein suoraan arkistolähteistä ilman täydentäviä tutkimuksia maastossa. Tekijän tai tekohetken selvittäminen ei ole osoittautunut vaikeaksi, mutta syyllisyyskysymykset ovat. Tekijältä pyydetään pääasiassa kirjallinen selvitys ja käytännön rangaistukseksi jää toimintatapojen kehittämiseen kehottava kirje.

Muinaismuistoihin kohdistuneet teot ovat rikkomuksia, jotka vanhenevat kahdessa vuodessa ja vanheneminen alkaa tekohetkestä. Muinaisjäännöksiin kohdistuneet kajoamiset tuovat tekijälle ilmitullessaan todennäköisemmin ammatinharjoittamiseen sertifiointivaikeuksia ennen kuin oikeusprosessiongelman. Julkinen syyteharkinta on seuraamuksena jo vakavimmasta päästä ja toimii vain epätoivottavana suomalaiskansallisena häpeärangaistuksena, joka ei voi olla tavoiteltava tila kansallisen suojeluhengen ylläpitämisessä. Ammattimaisiakaan toimijoita ei näytä motivoivan muinaismuistolailla säädetty rauhoitus ja yksi syy voi olla se, että muinaismuistolain mahdollistama sakko on rangaistuksena väärin mitoitettu. Muinaismuistolain nojalla ei voi määrätä yhteisösakkoa, joten rangaistusvaatimus voi kohdistua esimerkiksi koneenkuljettajaan, ei työn suorittaneeseen yhtiöön. Kun tekijä on työkoneen kuljettaja, on hänelle määrättävä päiväsakko yhtiön saavuttamaan taloudelliseen hyötyyn nähden mikroskooppinen seuraamus.

Jotta lukijalle syntyisi kuva siitä miten muinaisjäännösten suojelu toimii, otetaan muutama lyhyt esimerkki Pohjanmaan tapauksista. Kaikissa tapauksissa on kyseessä rekisteröity kohde.

Tapaus 1.
Muinaisjäännöstuhojen vuoksi pidettiin metsätoimijoille maastossa koulutus, jossa näytettiin suojeltu kohde. Sama kohde vahingoittui vakavasti kolme vuotta myöhemmin ja suunnittelun toimenpiteestä teki sama koulutukseen osallistunut henkilö. Tutkintapyyntöä ei tehty, joten tapaus ei johtanut poliisitutkintaan. Arkeologisen hätäkaivauksen tuhoutuneella osalla suoritti paikallismuseo omalla kustannuksellaan.

Tapaus 2.
Koneurakoitsijalle sattui toistamiseen muinaisjäännökseen kajoaminen. Vastaava tapaus kantoja nostettaessa hänelle oli sattunut samana vuonna. Koneurakoitsija oli maailmanlaajuisesti toimintaa harjoittavan metsäyhtiön renki ja saanut koulutusta sekä hänellä oli käytössään paikannusjärjestelmä työkoneessa. Kotiseutututkijoiden opaskyltillä merkitsemä muinaisjäännös vahingoittui myös osaksi siksi, että koneurakoitsija toimi väärän metsätilan alueella. Muinaisjäännös oli aikaisemmin samana vuonna rajattu metsänhoitoyhdistyksen kartalle sen nimenomaisesta pyynnöstä, koska yhdistys epäili alueelle suunnitellun maanmuokkauksen vaarantavan kohteen. Metsäyhtiö ja urakoitsija toimivat itsenäisesti ilman metsänhoitoyhdistystä. Tutkintapyynnön teki Museovirasto. Tapaus ilmeisesti vanheni poliisitutkinnan aikana.

Tapaus 3.
Edellisen tapauksen metsäyhtiön sama koneurakoitsija kajosi useita erilliskohteita sisältävään maanpäälliseen muinaisjäännökseen. Tutkintapyynnön teki maakuntamuseo. Museovirasto neuvotteli tutkimuskustannusten korvaamisesta, johon metsäyhtiö ei suostunut. Syyttämättäjättämispäätöksen mukaan kohde ei ollut siten tunnettu, että maallikko voisi sen havaita tai se olisi voitu ottaa huomioon suunnittelussa. Kohteen sijainti olisi ollut selvitettävissä puhelinsoitolla ja se oli kiistatta tiedossa 10 vuotta, maanpäällinen ja julkaistu maakuntaliiton toimesta. Asiantuntijaviranomaisen tulisi pyytää loppulausumaoikeutta syytetyn väittämistä ja varmistaa, että syyttäjä saa tarvitsemansa tiedon ymmärrettävästi.

Tapaus 4.
Kaavoitusta varten tarkastettiin useiden muinaisjäännösten sijainti. Paikalla käytiin uudestaan seuraavana vuonna ja havaittiin maanpäällisiä muinaisjäännöksiä tuhotun maanmuokkauksessa. Kohteet olivat jo vuosia sitten olleet lupaviranomaisen, suunnittelijan sekä maanomistajan tiedossa. Kyseessä oli metsälain mukainen rästiuudistus, jossa vuosia sitten istuttamatta jäänyt metsäpalsta muokattiin. Alue on valtakunnallisesti merkittävä kohde, josta on ollut paikallislehdissä juttua jo 1970-luvulla. Tutkintapyynnön teki Museovirasto. Tuomio oli päiväsakkoja kohteista tietämättömäksi ilmoittautuneelle koneenkuljettajalle.

>>>

>>>

Ainakaan kyseessä ei ollut toimijoiden osalta rekisteritietojen tai karttamateriaalin saatavuus tai puutteellisuus vaan kyky hankkia, tulkita, välittää sekä soveltaa tietoa. Joidenkin muinaisjäännöksille selvästi haitallisten maapohjaa muokkaavien toimenpiteiden kyseenalaistaminen näkyvämmin olisi erittäin suotavaa.

Esimerkiksi kantojen nostoon ei kukaan muu viranomainen näytä puuttuvan, vaikka laki antaisi siihen mahdollisuuden. Ympäristövaikutuksella tarkoitetaan myös vaikutusta kulttuuriperintöön. Jos tämä vaikutus voi olla merkittävää, niin paikallinen ympäristöviranomainen (ELY-keskus) voi tehdä päätöksen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamisesta toimintaan. Kantojen noston osalta näin ei kuitenkaan ole menetelty, vaikka kyseessä on lain ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (468/1994) mukainen ympäristön erityispiirteeseen kohdistuva haittavaikutus.

Arkeologian näkökulmasta tulisi tutkintapyynnöt aina tehdä, kun muinaismuistoon on kajottu tavalla, joka on muinaismuistolaissa kielletty. Tarkoituksena ei tietenkään ole syyttää mahdollisimman monia vaan uskottavalla oikeuskäytännöllä ennaltaehkäistä mahdollisimman moni kulttuuriperintöön kohdistuva kajoaminen. Muinaismuistolain 15§ mukaisen tutkimuskustannusten korvausmenettelyn toteuttamisesta tulisi säätää lakimuutoksella siten, että luvattoman muinaisjäännökseen kajoamisen tapahduttua olisi 25§ sakon sijaan mahdollista ajaa myös tutkimuskustannusten korvaamista tai yhteisösakkoa muinaisjäännösrikoksesta, jolloin myös teon vanhenemisaika kasvaisi kahden vuoden sijasta 10 vuoteen. Yhteisösakko ja rikoksen pidempi vanhenemisaika toimisivat nimenomaan ennaltaehkäisyn kannustimina.

Muinaisjäännökset eivät ole ikuisia. Vaikka osaa tuhoutumisesta emme koskaan voi estää, ei viranomaistyössä myöskään tule sitä edistää, piiloutuen toimivalta- tai resurssiverhon taa. Ilman erillistä laissa määrättyä velvollisuutta hoitaa muinaisjäännöksiä on selvää, että Museoviraston muinaismuistolain hengen mukaisena tehtävänä on huolehtia siitä, että muinaisjäännöksiä ei tuhoudu, passiivisesti tai aktiivisesti. Museovirastolla on lakiin perustuva oikeus hoitaa muinaisjäännöksiä ja sen arkeologinen avaintehtävä on kulttuuriperinnön siirtäminen jälkipolville.

Edellä todetun perusteella olisi muinaismuistolain uudistaminen tarpeen. Seuraamus muinaisjäännökseen kajoamisesta on nykyisellään niin vähäinen, että voi jopa epäillä motivoiko tutkinta viranomaisia, oli kyse prosessiekonomisista resursseista tai ei. □

Pentti Risla

Aktuellt om arkeologi

Skyddspraxisen vad gäller fornlämningarnas materiella och immateriella värden är fortsättningsvis ett mycket aktuellt ämne och jag har i den här korta artikeln försökt redogöra för skyddets nuläge i fråga om den förstörelse som riktas mot fornminnen.

Fornlämningar är minnen av Finlands bebyggelse och historia och de är fredade i lagen om fornminnen (295/1963). Fredandet av fornlämningar övervakas av Museiverket med stöd av fornminneslagen. Verket upprätthåller även ett fornminnesregister som hjälpmedel för övervakningen. Trots fredandet förstörs fornminnen på olika sätt, även av sig själv. Fornminnen borde få bli förstörda endast under övervakade förhållanden, som en del av en arkeologisk forskning, då de forntidsuppgifter som de innehåller lagras i enlighet med de principer som godkänts av övervakningsmyndigheterna.

Den grundläggande tanken med fornminneslagen är att samla in ett representativt urval från forntiden för forskningen och inte minst för den forskning som hela tiden är under utveckling. Fornminnena är Finlands historia utan ord, som man kan tolka många gånger men förstöra bara en gång.

Om brottsmisstankar gällande fornminnen har sällan gjorts undersökningsbegäran och ännu sällsyntare är det att fallen har framskridit längre än till åtalsprövning. Fastän museiverket är en övervakningsmyndighet har det enligt egen tolkning inte en i lagen fastställd skyldighet att vidareföra brottsmisstankar som gäller fornminnen för polisundersökning. Rubbandet av fornminnen förblir på miljöbrottsfältet okänt och är på så sätt också främmande för myndigheter som undersöker brott. Begäran om undersökningar görs sällan, varvid risken för att den här verksamhetsomgivningen ställs till svars för rubbande av fornminnen är för liten. Det uppstår ingen rättspraxis, eftersom ingen polisundersökning görs, då det inte finns någon rättspraxis. Cirkelbevis kan leda till en situation, där man inte tror på att brott mot fornlämningar kan utredas med framgång.

I vårt rättssystem finns bokstavligen en lucka som motsvarar forntiden, då fornminneslagens bokstav inte förverkligar dess anda. Förövaren skall veta att det är en fornlämning för att kunna göra sig skyldig till ett brott och gärningen skall visa minst grov vårdslöshet. Det överensstämmer säkert med den allmänna rättsuppfattningen att visa barmhärtighet i sådana fall då en lekman har rubbat en fornlämning, då forntiden t.ex. inte har kunnat skönjas ovan jord och dess läge varit komplicerat. Snarare än att man hade låtit nåd gå före rätt saknas på lag baserade metoder, vilket för sin del kommer fram som ovilja att göra en undersökningsbegäran.

Ett skyddssystem förverkligat så att en enskild medborgare i extrem fall, grundat på den allmänna åtalsrätten för den övervakande myndighetens räkning måste göra en förundersökningsbegäran, är dödfött.

Fornlämningar har upprepade gånger rubbats vid utövning av olika markanvändningsyrken, då skyldigheten att ta reda på olika miljövärden och skyddsobjekt kan antas vara sträng. Då de i Österbotten rubbade objektens läge i flera fall har tillkännagivits, inte bara i Museiverkets register, utan också genom märken och i ord på landsomfattande kartor eller skyltar som uppsatts av hembygdsaktivister, har det inte alltid varit lätt att förstå händelsernas gång. Det tycks inte räcka att Museiverket har registrerat fornlämningen. Information skulle ha funnits till förfogande och framför allt kunnat

tolkas direkt ur arkivkällor samt utan kompletterande undersökningar i terrängen. Att klarlägga förövaren eller gärningstidpunkten har inte visat sig vara svårt, men nog skyldighetsfrågorna. Av förövaren begär man i regel en skriftlig redogörelse och straffet blir i praktiken ett brev där man uppmanar att utveckla verksamhetssätten.

Gärningar som riktas mot fornminnen är förseelser som föråldras inom två år och föråldrandet börjar vid gärningstidpunkten. Rubbande av fornlämningar åsamkar förövaren, då de avslöjas sannolikt större certifieringssvårigheter då det gäller utövandet av yrket än ett rättsprocessproblem. Offentlig åtalsprövning är som påföljd redan i allvarligaste laget och fungerar endast som ett oönskat finskt nationellt skamstraff, vilket inte kan vara en eftersträvansvärd situation vid upprätthållandet av den nationella skyddsandan. Inte heller de professionella aktörerna verkar vara motiverade av det i fornminneslagen stadgade fredandet och en orsak till detta kan vara att bötläggning enligt fornminneslagen är som straff fel dimensionerat. Med stöd av fornminneslagen kan samfundsbot inte påföras, varvid straffyrkandet kan riktas t.ex. på maskinföraren och inte på det bolag som har låtit utföra arbetet. Då förövaren är maskinföraren är de dagsböter som han döms till en mikroskopisk påföljd i förhållande till bolagets ekonomiska nytta.

För aktörernas del var det åtminstone inte fråga om att det inte fanns tillgång på eller avsaknad av registeruppgifter eller kartmaterial utan om förmåga att kunna skaffa, tolka, förmedla samt tillämpa information. Det skulle vara mycket önskvärt att vissa markbearbetningsåtgärder, som tydligt skadar fornlämningarna skulle ifrågasättas mera synligt.

Exempelvis vid upptagning av stubbar tycks ingen annan myndighet ingripa, fastän lagen skulle ge möjlighet till det. Med miljökonsekvens avses också konsekvenser för kulturarvet. Om den här påverkan kan vara betydande, så kan den lokala miljömyndigheten (ELY-centralen) fatta beslut om tillämpande av förfarandet för en bedömning av miljökonsekvenser i verksamheten. I fråga om upptagning av stubbar har man ändå inte gått till väga på det här sättet, fastän det är fråga om en i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (468/1994) avsedd skadlig miljöpåverkan.

Ur arkeologins synpunkt borde undersökningsbegäran alltid göras då ett fornminne har rubbats på ett i fornminneslagen förbjudet sätt. Avsikten är förstås inte att anklaga så många som möjligt, utan att med en trovärdig rättspraxis förebygga dylika händelser. Om förverkligandet av ersättningspraxisen för undersökningskostnader i enlighet med § 15 i fornminneslagen borde stadgas med en lagändring på så sätt att då en fornlämning utan tillstånd har rubbats skulle det i stället för böter i enlighet med § 25 vara möjligt att kräva ersättning för undersökningskostnaderna eller samfundsbot för fornlämningsbrott, varvid även gärningens preskriberingstid skulle öka från 2 år till 10 år. Samfundsbot och en längre preskriberingstid för brottet skulle uttryckligen fungera som drivfjäder för förebyggandet.

Fornlämningar är inte eviga. Fastän vi inte kan hindra en del av att förstöras, bör man i myndigheternas arbete inte heller

För att läsaren ska få en bild av hur skyddandet av fornlämningar fungerar, tas som exempel några korta fall från Österbotten. I alla fallen är det fråga om registrerade objekt.

Fall 1. På grund av förstörelse av fornlämningar ordnade man utbildning för skogsaktörer i terrängen, där man visade det skyddade objektet. Samma objekt skadades svårt tre år senare och den åtgärden planerades av en person som deltagit i utbildningen. Begäran om undersökning gjordes inte, varvid fallet inte ledde till polisundersökning. Det lokala museet gjorde på egen bekostnad en arkeologisk nödgrävning på den förstörda delen.

Fall 2. En maskinentreprenör gjorde för andra gången sig skyldig till rubbande av fornlämning. Han hade råkat ut för motsvarande sak tidigare samma år, då han grävde upp stubbar. Maskinentreprenören var anställd vid ett globalt skogsbolag och han hade fått utbildning och hade till sitt förfogande ett positioneringssystem i sin arbetsmaskin. En fornlämning försedd med hembygdsforskarnas skylt skadades också delvis för att maskinentreprenören arbetade på fel skogslägenhet. Fornlämningen hade tidigare under samma år avgränsats på skogsvårdsföreningens karta på dess uttryckliga begäran, eftersom föreningen misstänkte att den på området planerade markbearbetningen skulle utsätta objektet för skada. Skogsbolaget och entreprenören agerade självständigt utan skogsvårdsföreningen. Museiverket gjorde en begäran om undersökning. Fallet preskriberades tydligen under polisundersökningen.

Fall 3. Samma maskinentreprenör vid skogsbolaget som i föregående fall, rubbade en fornlämning ovan jord, som omfattade flera separata objekt. Landskapsmuseet gjorde en undersökningsbegäran. Museiverket förde förhandlingar om ersättning för undersökningskostnaderna, vilket skogsbolaget inte gick med på. Enligt beslutet att inte väcka åtal var objektet inte på så sätt känt att det kunde ha upptäckts av en lekman eller att det kunde ha beaktats i planeringen. Objektets läge kunde ha klarlagts med ett telefonsamtal och det var utan tvivel i kännedom i 10 års tid, det låg ovan jord och det hade offentliggjorts av landskapsförbundet. Sakkunnigmyndigheten borde inbegära rätt till ett slututlåtande om den anklagades påståenden och försäkra sig om att åklagaren får den information som han behöver på ett förståeligt sätt.

Fall 4. För detaljplanering granskades flera fornlämningars placering. Man besökte platsen på nytt följande år och observerade att fornlämningar ovan jord hade förstörts vid markbearbetning. Tillståndsmyndigheterna, planeraren samt markägaren hade känt till objekten redan för flera år sedan. Det var fråga om en i skogslagen avsedd förnyelse, där man bearbetade ett skogsskifte som för flera år sedan lämnats obearbetat. Området är riksomfattande sett ett viktigt objekt, som lokaltidningarna har skrivit artiklar om redan på 1970-talet. Begäran om undersökning inlämnades av Museiverket. Maskinföraren som uppgav att han inte kände till objekten dömdes till böter.

främja det, och gömma sig bakom en befogenhets- eller resursridå. Utan en separat i lagen fastställd skyldighet att ta vara på fornlämningar, är det klart att Museiverkets uppgift är, i enlighet med fornminneslagens anda, att se till att fornlämningar inte förstörs, passivt eller aktivt. Museiverket har en i lagen grundad rätt att sköta om fornlämningar och dess arkeologiska nyckeluppgift är att föra vidare kulturtraditioner till följande generationer.

Utgående från det som tidigare konstaterats skulle det finnas behov av att förnya fornminneslagen. Konsekvenserna av rubbandet av fornlämningar är i detta nu så små att man kan fråga sig om undersökningen motiverar myndigheterna, vare sig det är fråga om processekonomiska resurser eller inte. □

Kaj Höglund

Meriarkeologit tekivät tutkimussukelluksia Vaasassa ja Mustasaaressa

Museoviraston meriarkeologit tutkija Maija Matikka, työmestari Pekka Paanasalo ja tutkija Johanna Mäkinen tekivät 22.-26.9.2008 Vaasan Palosaaren vanhan satama-alueen viistokaikukartoitusta ja löytyneitä anomalioita tarkistettiin robottikameran avulla. Vuonna 2009 tutkimuskohteita olivat mm. Grönvikin ja Lappörenin vesialueet.

Kuvat/Bilderna: Kaj Höglund

Arkeologit löysivät mm. yhden todennäköisesti 1900-luvun alkupuoliskolta peräisin oleva veneen, mutta vedenalaisia muinaisjäännöksiä ei löydetty. Kauppaneuvos Abraham Falanderin fregatti Allmänna bästa upposi alueelle 26.9.1793 mutta myöskään siitä ei löytynyt merkkejä. Merimuseon johtaja Unto Lintala epäilee vahvasti, että vesirajaan palanut hylky upposi ja sijaitsee Palosaaren salmen pohjoisosassa sijaitsevan, myöhemmin rakennetun aallonmurtajan alla. Sen merkillinen paikka ja koko viittaisivat siihen. Mediat huomioivat tutkimukset hyvin.

Vaasan edustalla Tuomarinkarinselällä Kynsiluodon eteläpuolella meriarkeologit yrittivät viistokaikuluotaamalla paikantaa hylkyvihjettä, mutta hylkyä ei löydetty. Kyseiseltä paikalta on tullut kalastajien verkkoon palaneita hylynosia, jotka saattaisivat viitata Krimin sodan aikaisiin tapahtumiin. Meriarkeologit kävivät myös Eteläisen kaupunginselän etelärannalla olevalla vanhalla Svartön telakkapaikalla, jossa telakan vanhoja rakenteiden jäänteitä on runsaasti nähtävissä rantametsikössä, mutta niiden edustalla rantavedessä ei rakenteita löytynyt kahlaamalla tehdyssä tarkistuksessa.

Meriarkeologit tutkivat myös Iskmon edustalla olevia hylkyjä (suurin osa ns. ”molpehaxeja”), joissa oli lastina malmia Kimon ruukkiin. Kenttätöistä vastasi tutkija Maija Matikka. Kustannuksista vastasi Museoviraston meriarkeologian yksikkö.

Vuonna 2009 yksikkö teki samalla kokoonpanolla tarkistussukelluksia 28.9-2.10. Lappörenissä ja viistokaikuluotauksia Grönvikissä. Lappörenissä sukeltajat kävivät varmistamassa ja paikantamassa tunnetun hylyn, jonka esineistöä on Museovirastolla. Sukelluksista oli videokuvaa myös Yleisradion sivuilla. Grönvikin edustalta paikannettiin pieni hylky aivan rannan tuntumassa. Museoviraston meriarkeologisen yksikön työmestari Pekka Paanasalo epäili, että Grönvikin tehtaan edustalla olleella telakalla on hyvinkin voitu rakentaa isoja purjelaivoja. Laivanvarustaja ja lasitehtailija Grönbergin ehkä tunnetuimmat alukset olivat John Bull sekä Concordia, joka lähti neitsytmatkalleen Grönvikistä v. 1839.

Lisäksi Museovirasto kirjasi ylös Unto Lintalan tiedot sadoista hylyistä Merenkurkun alueella. □

(Lähteitä: Tutkija Maija Matikan raportti ja Unto Lintala)

Pekka Paanasalo ja Johanna Mäkinen

Maija Matikka ja Unto Lintala

Marinarkeologerna gör forskningsdykningar i Vasa och Korsholm

Museiverkets marinarkeologer, forskare Maija Matikka, arbetsmästare Pekka Paanasalo och forskare Johanna Mäkinen gjorde 22-26.9.2008 i Vasa på Brändö gamla hamnområde en diagonal ekolodkartläggning och de anomalier som man hittade granskades med hjälp av robotkamera. År 2009 var bl.a. vattenområdena vid Grönvik och Lappören forskningsobjekt.

Meriarkeologit tutkimassa Svartön edustaa 2008

Pekka Paanasalo, Alskat

Arkeologerna hittade bl.a. en båt som förmodligen härstammade från början av 1900-talet, men några maritima fornlämningar hittade man inte. Kommerseråd Abraham Falanders fregatt, Allmänna bästa, sjönk på området 26.9.1793 men efter den hittade man inte heller några spår. Sjöhistoriska museets chef Unto Lintala misstänker starkt att vraket som brunnit till vattenlinjen sjönk och ligger under den senare byggda vågbrytaren i norra delen av Brändö sund. Dess märkliga läge och storlek tyder på detta. Medierna uppmärksammade forskningsdykningarna väl.

På södra sidan av Nagelskär på Domarskärsfjärden utanför Vasa försökte marinarkeologerna med diagonalt ekolod på basis av tips lägesbestämma ett vrak, men de hittade inget. På ifrågavarande ställe har i fiskarnas nät fastnat brända vrakdelar, som kunde hänvisa till händelserna under Krimkriget. Marinarkeologerna besökte också den gamla varvsplatsen Svartö på Södra Stadsfjärdens södra strand, där man i strandskogen kunde se mycket gamla efterlämningar från varvets gamla konstruktioner, men i strandvattnet nedanför hittade man ingenting då man vadande sökte där.

Marinarkeologerna undersökte även vrak (största delen s.k. ”molpehax”) utanför Iskmo, där de som last hade haft malm till Kimo bruket. För fältarbetet svarade forskare Maija Matikka. För kostnaderna svarade Museiverkets marinarkeologiska enhet.

År 2009 gjorde enheten med samma sammansättning granskningsdykningar 28.9-2.10 i Lappören och diagonala ekolodningar i Grönvik. I Lappören lokaliserade och säkerställde dykarna ett känt vrak. Föremålen från vraket finns vid Museiverket. Om dykningarna finns även videoinspelningar på Yle:s sidor. Utanför Grönvik lokaliserades ett litet vrak alldeles nära stranden. Arbetsmästaren Pekka Paanasalo vid Museiverkets marinarkeologiska enhet förmodade att på varvet nära Grönviksfabriken kan stora segelfartyg mycket väl ha byggts. Skeppsredaren och glasfabrikören Grönbergs kanske kändaste fartyg var John Bull och Concordia, som for på sin jungfruresa från Grönvik år1839.

Vidare antecknade Museiverket Unto Lintalas uppgifter om flera hundra skeppsvrak på Kvarkenområdet. □

(Källor: Forskare Maija Matikas rapport och Unto Lintala)

Nytt projekt om Museisamarbete

KulturÖsterbotten har lämnat in en anhållan om projektfinansiering till Österbottens förbund för ett nytt projekt, Museer i samarbete. Projektplanen bygger på de resultat vi fick vid museiseminariet i Vasa 29.10.2009.

KÖ har även anhållit om understöd från Svenska kulturfonden vad gäller den privata finansieringsdelen. Österbottens museum är samarbetspartner.
(Källa: E-mail, Vivan Lygdbäck, KÖ)

Uusi museoyhteistyöprojekti.
KulturÖsterbotten on hakenut projektirahoitusta Pohjanmaan liitolta projektiin Museot yhteistyössä. Pohjanmaan museo toimii yhteistyökumppanina.

Kuva/Bild: Julkunen

Viljo Revell 100 vuotta/ år

Arkkitehti Viljo Revell (1910–1964). Näyttely on tulossa ensi syksynä Vaasaan modernin taiteen museo Kuntsiin.

Arkitekt Viljo Revell (1910–1964). Utställningen är på kommande nästa höst till Kuntsis museum för modern konst iVasa.

Tiedustelut:
Kuntsin modernin taiteen museo
Sisäsatama PL 3, 65100 Vaasa
puh +358 (0)6 325 3920
info@kuntsi.fi

Förfrågningar:
Kuntsis museum för modern konst
Inre hamnen PB 3, 65100 Vasa
tfn +358 (0)6 325 3920
info@kuntsi.fi

Paikallismuseoiden kehittämishanke

■ Paikallismuseoiden kehittämishanke on käynnistymässä tänä vuonna. Se esitellään hankkeen ohjausryhmästä. Harkinnanvaraisten avustusten kokonaissummasta (1 milj. euroa) on tarkoitus jättää osa (n. 70 000 euroa) hankkeen kustannuksiin. Summa tullaan toopetusministeriössä ministerin johtoryhmässä 6.3.2010 ja silloin tehdään jo esitys myös dennäköisimmin laittamaan kevään aikana hakuun avustuksina ja ensisijaisesti maakuntamuseoille. Summa on todennäköisesti tarkoitus käyttää henkilöiden palkkaamiseen hankkeeseen sekä matkakustannuksiin. Hanke esiteltiin myös maakuntamuseoiden johtajille joulukuussa ja se herätti kiinnostusta.

(Eeva Kukko, Museovirasto)

Utvecklingsprojekt för lokalmuseer

■ Ett projekt för utvecklande av lokalmuseer kommer att inledas i år. Projektet presenteras vid undervisningsministeriet för ministerns ledningsgrupp 6.3.2010 och då framläggs även ett förslag till styrgrupp för projektet. Av den totala summan av understöd som beviljas enligt prövning (1 milj. euro) är det meningen att en del (ca 70 000 euro) sätts åt sidan för projektets kostnader. Summan kommer sannolikt att utlysas under våren som understöd och i första hand till landskapsmuseerna. Avsikten är att summan används för att anställa arbetstagare för projektet samt för resekostnader. Projektet presenterades även för landskapsmuseernas chefer i december och det väckte intresse.

(Eeva Kukko, Museiverket)

WebMusketti luettelointiohjelma tulossa myös paikallis- ja kotiseutumuseoille

Museoseminaarissa ”Yhteiseen hiileen” 29.10.2009 esitelty WebMusketti on tulossa.

■ Pohjanmaan museon on ottamassa käyttöönsä isommille museoille ja maakuntamuseoille tarkoitetun version. Paikallis- ja kotiseutumuseoille on tulossa oma versio. WebMusketti on selaintekniikalla tehty käyttöliittymä Musketti-tietokantaan. Siinä on valmis linkki Suomen museot online –palveluun ja linkki Kansalliseen digitaaliseen kirjastoon (KDK), kun se on määritelty ja testattu. WebMusketin luettelointiohjeet ovat verkossa saatavilla. Ohjelmistolla on jatkuva ylläpito ja kehitys. Siihen on tulossa myös kuvamyyntisovellus. Käytetty tekniikka mahdollistaa etäkäytön myös kohteista, joissa ei ole paikallisverkkoa. WebMuskettia tukevat Museoviraston asiantuntijat.

Pohjanmaan museo lisenssin omistajana on tutkimassa mahdollisuutta, jossa mukana käyttäjänä olisi viisi (5) paikallis- tai kotiseutumuseota, jolloin hinta museota kohden olisi 2 094,81€ (kertamaksu) ja ylläpito museota kohti 209, 48€/vuosi. Jos mukaan lähtee 10 toimialueen museota, olisi hinta museota kohti 1 157,66€ (kertamkasu) ja ylläpito museota kohti olisi 115€/vuosi. Hintoihin eivät kuulut tietokoneet ja tiedonsiirto/verkkopalvelu (joka esim. voi olla langaton ns. mokkula (alkaen n. 10 euroa/kk) tai kiinteä laajakaistaliittymä, jonka kotiseutu - tai paikallismuseo kustantaa itse.

Kiinnostuneet voivat ottaa yhteyttä maakuntamuseotutkija Kaj Höglundiin 1.6. 2010 mennessä.

WebMusketti katalogiseringsprogram på kommande även för lokal- och hembygdsmuseer

Bland annat WebMusketti, som presenterades vid museiseminariet ”Med gemensam glöd” 29.10.2009, är på kommande.

■ Österbottens museum kommer att ta i bruk en version som är avsedd för större museer och landskapsmuseer. För lokal- och hembygdsmuseer kommer det att finnas en egen version. WebMusketti är ett med webbläsarteknik utarbetat användargränssnitt till databasen Musketti. Där finns en färdig länk till Finlands museers on-line service och en länk till Nationella digitala biblioteket, efter att det har definierats och testats. WebMuskettis katalogiseringsanvisningar finns på nätet. Programvaran upprätthålls och utvecklas hela tiden. Till den kommer också att komma en bildförsäljningstillämpning. Tekniken som tillämpas möjliggör distansanvändning

Excel-luettelointiohjelma pienille museoille

Museoviraston Kehittämisyksikkö ja tiedonhallintakeskus tekevät yhteistyössä Excel-luettelointipohjan sekä ohjeen pienten museoiden sähköistä luettelointia varten sekä esineille että valokuville. Toteutuksessa huomioidaan rajapinnat Web-Muskettiin. Luettelointilistaus pohjautuu edelleen paikallismuseon hoito-oppaaseen. Luettelointi mallia ei voida käyttää kokoelmanhallintaohjelmana. Se on apuväline talletettaessa kokoelmatietoja sähköiseen muotoon. (Museovirasto)

Excel-katalogiseringsprogram för mindre museer

Museiverkets utvecklingsenhet och centret för dataadministration utarbetar i samarbete för mindre museer grunderna för Exel-katalogiseringen samt anvisningar för elektronisk katalogisering både för föremål och foton. I förverkligandet beaktas gränssnitten till Web-Musketti. Katalogiseringslistningen baserar sig fortfarande på guiden för skötseln av lokalmuseer. Katalogiseringsmodellen kan inte användas som ett program för hanteringen av samlingar. Det är ett hjälpmedel då uppgifter om samlingar lagras i elektronisk form.
(Museiverket)

även från objekt, där det inte finns något lokalnät. WebMusketti stöds av Museiverkets sakkunniga.

Österbottens museum utreder i egenskap av licensägare möjligheten att fem (5) lokal- eller hembygdsmuseer skulle vara med som användare, då priset per museum skulle vara 2 094,81 € (engångsavgift) och underhållet per museum 209, 48 €/år. Om 10 museer inom verksamhetsområdet skulle gå med, skulle priset per museum bli 1 157,66 € (engångsavgift) och underhållet per museum 115 €/år. I priserna ingår inte datorer och dataöverföring/nätservice som t.ex. kan vara en trådlös s.k. dongel (från ca 10 euro/mån. och uppåt) eller fast bredbandsanslutning som hembygds- eller lokalmuseet bekostar själv.

Intresserade kan kontakta landskapsmuseiforskare Kaj Höglund senast 1.6.2010.

(Lähde: Vesa Hongisto, Museovirasto: Museoesineistön digitalisointi: http://www.kulturosterbotten.fi/swe/Nyheter/Iderikt_museiseminarium_samlade_hela_Osterbotten.6.12.html)

(Källa: Vesa Hongisto, Museiverket: Museoesineistön digitalisointi (Digitalisering av museernas material): http://www.kulturosterbotten.fi/swe/Nyheter/Iderikt_museiseminarium_samlade_hela_Osterbotten.6.12.html)

Museoiden kuntoselvitys

Yhdistysten ja kuntien ylläpitämien kotiseutumuseoiden rakennusten kuntoselvitys jatkuu Pohjanmaalla. Pohjanmaan museo pyytääkin tietoja kyseisistä museorakennuksista mielellään kevään ja kesän aikana.

Valtakunnallisessa projektissa kysytään

1. Museon nimeä
2. Sijaintikuntaa
3. Museon omistajan nimeä (yhdistyksen tai kunnan nimi)
4. Rakennusten omistaja/ylläpitäjä (jos eri kuin omistaja)
5. Museon avaamisvuosi
6. Avoinnaolo v. 2008-2009
7. Museorakennusten tyyppi (esim. ulkomuseo, makasiinimuseo, alkup. paikalle museoitu, museoksi rakennettu, joku muu?
8. Museoiden rakennusten lukumäärä
9. Rakennusten ikä
10. Lähiympäristö (esim. vesistö, kyläkeskus, pappilamiljöö, …)
11. Lyhyt luonnehdinta rakennusten kunnosta ja korjaustarpeista (esim. miten säännöllistä ja suunnitelmallista korjaaminen-/ huoltotoimenpiteet ovat, mikä on kiireisin korjattava asia tai suurin ongelmakohta kyseisen museon rakennuksissa)
12. Rakennusten korjaukseen saatu ulkopuolista rahoitusta (miltä tahoilta saatu)
13. Muut kommentit

Vastaukset Pohjanmaan museon toimialueen museoista voi lähettää maakuntamuseotutkija Kaj Höglundille (kaj.hoglund@vaasa.fi).

Konditionskartläggning av museerna

Konditionskartläggningen av hembygdsmuseibyggnader som upprätthålls av föreningar och kommuner fortsätter i Österbotten. Därför vill Österbottens museum gärna ha uppgifter om ifrågavarande museibyggnader under våren och sommaren.

I det riksomfattande projektet frågas efter

1. Museets namn
2. Förläggningskommun
3. Museets ägare (föreningens eller kommunens namn)
4. Byggnadens ägare/upprätthållare (om annan än ägaren)
5. Årtal då museet har öppnats
6. Öppettid under åren 2008-2009
7. Typ av museibyggnad (t.ex. friluftsmuseum, magasinmuseum, museum på ursprunglig plats, ombyggts till museum, annan?
8. Antalet museibyggnader
9. Byggnadernas ålder
10. Närmiljö (t.ex. vattendrag, bycentrum, prästgårdsmiljö, …)
11. Kort beskrivning av byggnadernas kondition och iståndsättningsbehov (t.ex. hur regelbundna och systematiska iståndsättnings-/ serviceåtgärderna är, vad är det mest brådskande som skall repareras eller det största problemet i ifrågavarande museums byggnader)
12. Extern finansiering som erhållits för reparation av byggnader (från vilka instanser finansiering har erhållits)
13. Övriga kommentarer

Museerna inom Österbottens museums verksamhetsområde kan skicka svaren till landskapsmuseiforskare Kaj Höglund (kaj.hoglund@vaasa.fi).

Museoviraston pääjohtaja vieraili Pohjanmaan museossa

Museoviraston pääjohtaja Juhani Kostet kävi 24.3. tutustumassa Pohjanmaan museon toimintaan ja henkilökuntaan. Keskusteluissa Kostet nosti esiin myös varasto-, ja kotiseutumuseoasiat.

Museiverkets generaldirektör besökte Österbottens museum

Museiverkets generaldirektör Juhani Kostet besökte Österbottens museum 24.3. och bekantade sig bl.a. med museets verksamhet och personal. I diskussionerna lyfte Kostet fram förråds- och hembygdsmuseifrågor.

Kuva/Bild: Kaj Höglund

>>>

Museoiden harkinnanvaraiset valtionavustukset

Avustuksia myönnetään museoille, jotka ovat kunnan, yhdistyksen tai säätiön omistuksessa ja jotka eivät kuulu lakisääteisen valtionosuuden piiriin (museolaki 729/1992, 1166/1996). Museoilta edellytetään myös, että ne ovat ainakin kesäaikaan säännöllisesti avoinna yleisölle. Lisäksi yhdistysten ja säätiöiden ylläpitämiltä museoilta edellytetään, että museotoiminta kuuluu sääntömääräisiin tehtäviin ja että museokokoelmien säilyminen on sääntöjen perusteella turvattu myös siinä tapauksessa, että yhdistys/säätiö purkautuu tai muutoin lopettaa toimintansa.

Suurin hakemusten hylkäysperuste on ollut säännöt. Toissa vuonna myös yli 60 hakemusta tuli puutteellisilla liitteillä. Vuonna 2009 hylättiin viisi (5) hakemusta sen vuoksi, että edellisten vuosien liitteet olivat puutteelliset. Kun avustusta on saatu, täytyy lopputilityksessä olla menoerittelyt sekä kirjalliset raportit käytetyistä rahoista.

Avustusta ei enää myönnetä manuaaliseen luettelointiin. Sitä ei voi myöskään saada laitehankintoihin. Muutakin rahoitusta olisi hyvä olla. Museon on myöskin maksettava heti takaisin käyttämättömät avustukset. Siirtoa seuraavalle vuodelle on haettava ajoissa.

Museovirasto siirtyy sähköiseen asiointiin myös harkinnanvaraisten valtionavustusten suhteen tänä vuonna (2010).

Mihin tukea myönnetään

Museoiden harkinnanvaraisia avustuksia myönnetään muun muassa museokokoelmien luettelointiin, kokoelmien konservointiin ja hoitoon, perusnäyttelyiden uusimiseen, tutkimus- ja julkaisutoimintaan, museorakennusten palo- ja murtosuojauksen parantamiseen sekä museorakennusten kunnostustöihin, joilla tähdätään museokokoelmien säilytysolosuhteiden parantamiseen tai museotoiminnan edistämiseen. Museorakennusten siirtokustannuksiin ei myönnetä avustuksia. Avustuksia ei myöskään myönnetä tavanomaisten toimintamenojen kattamiseen. Avustusten suuruus harkitaan tapauskohtaisesti.

Opas harkinnanvaraisten avustusten hakuun löytyy nettiosoitteesta:
http://www.nba.fi/tiedostot/37e4aa87.pdf

Info:
Hakuajat harkinnanvaraisiin valtionavustuksiin samoin kuin arvokkaiden rakennusten entistämisavustuksiin päättyvät lokakuun lopussa 2010. Muista hakea ajoissa!

Museernas prövningsbaserade statsunderstöd

Understöd beviljas museer som ägs av en kommun, förening eller stiftelse och som inte omfattas av den lagstadgade statsandelen (museilagen 729/1992, 1166/1996). Vidare förutsätts att museerna åtminstone sommartid är regelbundet öppna för allmänheten. Av museer som upprätthålls av föreningar och stiftelser förutsätts dessutom att museiverksamheten ingår i de stadgeenliga uppgifterna och att uppbevaringen av museisamlingar på basis av stadgarna är tryggad även i det fall att föreningen/stiftelsen upplöses eller annars upphör med sin verksamhet.

Största orsaken till att ansökningar förkastas har varit stadgarna. I förfjol inkom även mer än 60 ansökningar med bristfälliga bilagor. År 2009 förkastades (5) ansökningar därför att föregående års bilagor var bristfälliga. Då understöd har erhållits skall utgiftsposterna och skriftliga rapporter över pengarnas användning ingå i slutredovisningen.

Understöd beviljas inte längre för manuell katalogisering. Det kan inte heller beviljas för anskaffning av apparatur. Det vore bra att också ha annan finansiering. Museet ska också genast betala tillbaka de understöd som inte har blivit användna. Om överföring till följande år skall ansökas i god tid.
Museiverket övergår till elektroniskt uträttande av ärenden även vad gäller statsunderstöd som beviljas enligt prövning i år (2010!).

För vad beviljas understöd

Prövningsbaserade understöd beviljas museer bland annat för katalogisering av museisamlingar, konservering och skötsel av samlingar, förnyande av basutställningar, forsknings- och publiceringsverksamhet, förbättrande av museibyggnaders brand- och inbrottsskydd samt iståndsättning av museibyggnader som syftar till förbättrande av uppbevaringsförhållandena för museisamlingar eller främjande av museiverksamhet.

För kostnader som föranleds av flyttning av museibyggnader beviljas inte understöd. Understöd beviljas inte heller för täckande av normala verksamhetsutgifter. Understödens storlek övervägs fall för fall.

Guide för ansökning om understöd som beviljas enligt prövning finns i nätet under adressen:
http://www.nba.fi/sv/behovsprovade_statsunderstod

Info:
Ansökningstiderna för prövningsbaserade statsunderstöd liksom ansökningarna för restaurering av värdefulla byggnader utgår i slutet av oktober 2010. Kom ihåg att lämna in ansökan i tid!

Teater vid Korpholmens spetälskehospital

Den 2-11 juli 2010 uppför Kronoby hembygdsförening skådespelet De fattigas rikedom på Korpholmens spetälskehospital i Kronoby. Pjäsen, skriven av Lolan Björkman, belyser hospitalets tvåhundraåriga historia - dess verklighet och vardag, sorg och elände, sjukdom och död, men också glädje och högtid och förnöjsamhet. För musiken står Eva Lott Björklund.

Hospitalet på Korpholmen verkade mellan 1631 och 1841 som spetälskehospital, senare även som dårhus och fattighus. Åren 2006-2007 uppförde Kronoby hembygdsförening på platsen en kopia av den hospitalskyrka som en gång stod på området, samt ett museum/visningshus över platsens historia. Sedan dess har Korpholmens hospital varit ett omtyckt besöksmål med sammanlagt ca 10 000 besökare under åren 2007-2009.

Mer information om teatern kommer under vårens lopp i lokalmedia samt på hembygdsföreningens hemsida http://kronoby.hembygd.fi

Teatteria Korpholmenin spitaalisairaala-alueella

Kruunupyyn kotiseutuyhdistys esittää näytelmän ”De fattiges rikedom” 2.-11.7.2010. Näytelmän on kirjoittanut Lolan Björkman ja se kertoo sairaalan 200-vuotisesta historiasta.Musiikista vastaa Eva Lott Björklund. Sairaala toimi vuosina 1631-1841. Kotiseutuyhdistys on pystyttänyt hospitaalikirkon kopion sairaala-alueelle.

Lisätietoja: http://kronoby.hembygd.fi

Modedräkter ur museets samling. Muotipukuja museon kokoelmista.

MED MODEDRÄKTER i FOKUS

Textilforskare Helena Jern har undersökt kvinnliga högre stånds modedräkter i Österbottens museums representativa textilsamling. Dräkterna är från den tid då det i Vasa fanns både skräddarskrå och flera skräddarverkstäder 1752-1869. Samlingen innehåller ett rikt dräktmaterial från både de högre ståndens och allmogens dräktskick. Helena Jern har hållit flera föredrag om dräktbruk i Vasa, Seinäjoki, Åbo och Stockholm. En skrift som behandlar dräktforskningen kommer under året att ges ut i museets publikationsserie.

TÄHTÄIMESSÄ MUOTIPUVUT

Tekstiilitutkija Helena Jern on tutkinut Pohjanmaan museon edustavan tekstiilikokoelman yläluokkaisten naisten muotipukuja. Puvut ovat siltä ajalta kun Vaasassa oli sekä räätäliammattikunta että useita räätäliverstaita 1752-1869. Kokoelma sisältää rikasta pukumateriaalia ylempien säätyjen ja rahvaan vaateparsista. Helena Jern on pitänyt useita esitelmiä pukeutumisesta Vaasassa, Seinäjoella, Turussa ja Tukholmassa. Pukututkimus julkaistaan kuluvana vuonna museon julkaisusarjassa.

Vaasan Auto- ja moottorimuseo
Vasa Bil- och Motormuseum

Museo avautuu uusissa tiloissa 12.6.2010 Klemettelän Myllykadulla Vaasassa.

Museo avautuu uusissa tiloissa 12.6.2010 Klemettelän Myllykadulla Vaasassa.

Museo avautuu uusissa tiloissa 12.6.2010 Klemettelän Myllykadulla Vaasassa.

Museet öppnar i nya lokaler den 12.6. 2010 vid Kvarngatan i Vasa.

Museon avajaiset
Muséet öppnas
12.6. 2010
Klo/kl. 12:00

Päivä on valtakunnallinen museoajoneuvopäivä.
Museo on auki koko kesän klo 11-17 syyskuun loppuun saakka.
Uutta ovat mm. kolmesta lentokoneenmoottorista koostuva lentomekaniikkaverstas! DC3:n 14 syl. tähtimoottori, alumiininen Hispano-Suiza 1920-luvulta ja Boeing 707 suihkumoottori.

Dagen är nationell museifordonsdagen.
Museet är öppet hela sommaren kl. 11-17 ända till slutet av september.
Nyheter är t.ex. flygmekanikerverkstad med DC-3 14 cylinder stjärnmotor, Hispano-Suiza aluminiummotor från 1920-talet och Boeing 707 raketmotor.

www.vaasanveteraaniautoseura.fi

KATSO – Katso ympärillesi ja havaitse.
YMMÄRRÄ – Opi lukemaan kulttuuriympäristöäsi.
HOIDA – Suojele ja vaali ympäristöäsi.

JOY Jokaisen Oma Ympäristö - Kulttuuriympäristökampanja 2010 on kansalaisten yhteinen, ruohonjuuritason kampanja kulttuuriympäristön arvostuksen ja hoidon parantamiseksi. Kampanjan suojelijana toimii Jorma Ollila, Nokian hallituksen puheenjohtaja.

Kampanjan tavoitteet

- Nostaa kulttuuriympäristön arvostus samalle tasolle luonnonympäristön arvostuksen kanssa niin arkikeskustelussa, päätöksenteossa kuin lainsäädännössä.
- Parantaa kulttuuriympäristöä vaalivien järjestöjen, viranomaisten, yritysten ja muiden tahojen yhteistyötä erityisesti paikallistasolla.
- Muodostaa kansalaisten ja järjestöjen toimintaverkosto, jossa on mukana satojatuhansia ihmisiä.

JOY Din Egen Miljö
- Kulturmiljökampanjen 2010

OBSERVERA – Se på och observera.
FÖRSTÅ – Lär dig att läsa kulturmiljön.
AGERA – Berätta för andra vad Din kulturmiljö har att säja.

JOY Din Egen Miljö – Kulturmiljökampanjen 2010 är en gemensam kampanj för flera medborgarorganisationer. Målet är att förbättra vården och uppskattningen av kulturmiljön genom att operera på gräsrotsnivån. Beskyddare av kampanjen är Nokias ordförande Jorma Ollila.

Kampanjens mål

- Upphöja värdesättningen av kulturmiljön till samma nivå med värdesättningen av naturmiljön – också i lagstiftningen.
- Förbättra samarbete mellan de organisationer, beslutsfattare, företag och andra kretsar som värnar om våra kulturmiljöer.
- Skapa ett aktivt nätverk av medborgare och organisationer, med flera hundra tusen människor som delaktiga.

Lisätietoja JOY-kampanjasta/ Ytterligare uppgifter om kampanjen:

Lassi Saressalo, Suomen Kotiseutuliiton pääsihteeri,
JOY-kampanjan koordinoija/ JOY-kampanjens koordinator,
Generalsekreterare för Finlands Hembygdsförbund
puh./ tel. 050 590 2210. lassi.saressalo[at]kotiseutuliitto.fi
http://www.joy2010.fi/joy-kampanja http://www.joy2010.fi/sv/joy-kampanjen

Anja Salminen

Kapteeninlusikka

Pohjanmaan museo sai vuonna 2008 lahjoituksena Waselius-suvulle kuuluneita esineitä. Lahjoitus sisälsi mm. suuren määrän hopeisia aterimia.

Niiden joukosta löytyi mielenkiintoinen ruokalusikka (PM 2008:12), jonka varren taakse on kaiverrettu teksti: G. W. Schröder & Co Riga 1846. Etupuolta koristaa kukkien ympäröimä sileä nauhan muotoinen kenttä. Lusikan pituus on 22,4 cm. Hopealeima: KNUTH, JI III 1846, 84 ja Riian vaakuna. Selkeä leima kertoo, että lusikan valmistaja on kultaseppä Christoph Barthold Knuth, joka on toiminut Riiassa vuosina 1834-1864 ja sen on tarkastanut Leopold Schlüter vuonna 1846. Luku 84 ilmaisee hopeapitoisuuden. Mutta miksi lusikassa on firman nimeltä vaikuttava kaiverrus ja miten se on joutunut Pohjanmaalle?

Kyseessä on lusikkatyyppi, jota voidaan suomeksi kutsua nimellä kapteeninlusikka (englanniksi mm. Shipbroker's spoon, Baltic spoon ja Captain's spoon). Niihin on kaiverrettu antajan nimi ja useimmiten myös paikkakunta ja vuosiluku. Paikkakunnat ovat Itämeren satamakaupunkeja Baltiassa väliltä Pietari ja Stettin (= nyk. Szczecin). Tuolla alueella rahdin antaneilla kauppahuoneilla, ahtausfirmoilla, laivanmeklareilla tms. on ollut tapana antaa nimellään varustettu hopealusikka laivan päällikölle.

Kapteeninlusikoita tunnetaan varsinkin Hollannista, jolla on ollut vilkkaat kauppasuhteet Baltiaan. Siellä niitä on julkisissa kokoelmissa noin sata. Silti niiden tarkoitus ei ole varmuudella selvillä. Lusikat voidaan tulkita paitsi pelkiksi liikelahjoiksi tai matkamuistoiksi myös rahaa vastaavaksi korvaukseksi, ns. kaplaakiksi, joka vastaa kapteenien myöhemmin varustamoilta saamaa prosenttiosuutta rahdin arvosta. Lusikoita tunnetaan 1700-luvun lopulta 1800-luvun kolmannelle neljännekselle. Tuohon aikaan hopealusikoita ja muita jalometallisia esineitä pidettiin pääomana ja helposti rahaksi vaihdettavana.

Lahjoitukseen liitetystä sukuselvityksestä ilmenee, että yksi suvun jäsenistä on ollut kokkolalainen merikapteeni Johan Hillström (1807-1875). Hän on vuonna 1846 ollut fregatti Hesperuksen kapteenina kahdella matkalla. Ensimmäinen matkoista on alkanut Kokkolasta jo keväällä1843 ja päättynyt vasta kolmen ja puolen vuoden kuluttua 16.9.1846. Vajaan kuukauden kuluttua 5.10.1846 hän on pestannut väkeä uudelle, puolitoista vuotta kestäneelle matkalle. Kokkolan merimieshuoneen asiakirjoista selviää vain purjehdusten ensimmäinen määränpää, joka oli Pohjanmeri. Varmaankin kapteeni Hillström on jommallakummalla matkalla asioinut G. W. Schröder & Co:n kanssa Riiassa ja saanut tämän hopealusikan. □

Kuvat Erkki Salminen

KAPTENSSKED

Österbottens museum erhöll år 2008 en donation med föremål som tillhört släkten Waselius.

Donationen bestod till en del av silverbestick. Bland dessa fanns en intressant matsked (PM 2008:12) som hade ingraveringen: G .W. Schröder & Co Riga 1846. På framsidan en dekoration i form av ett band omgivet av blommor. Skedens längd är 22,4 cm. Silverstämpel: KNUTH, JI III 1846, 84 och Rigas vapen. Av den tydliga stämpeln framgår att skeden är tillverkad av guldsmeden Christoph Barthold Knuth som var verksam i Riga under åren 1834-1864, samt kontrollerad av Leopold Schlüter år 1846. Talet 84 anger silverhalten. Men varför finns företagets namn ingraverat i skeden och hur har den hamnat i Österbotten?

Det är frågan om en typ av sked, som benämns kaptenssked (på engelska bla Shipbroker`s spoon, Baltic spoon och Captain´s spoon). På dessa skedar har man ingraverat givarens namn, oftast även orten och årtalet. Orterna är Östersjöns hamnstäder i Baltikum mellan Petersburg och Stettin (nuvarande Szczecin). I detta område hade handelshus, stuverier, skeppsmäklare eller övriga dylika företag för vana att ge en namnförsedd silversked åt fartygets kapten.

Kaptensskeden är speciellt känd i Holland, eftersom man har haft livliga handelsförbin-

delser till Baltikum. Det finns ungefär ett hundratal skedar i offentliga samlingar där. Trots det känner man inte med säkerhet till skedarnas betydelse. Skeden kan ha använts förutom som affärsgåvor eller souvenirer, även som substitut för pengar s.k. kaplake, vilken motsvarar den ersättning som kaptenen senare fick av rederiet, utgörande en viss procentandel av inseglade frakter.

Skedarna förekom från slutet av 1700-talet fram till 1800-talets tredje kvartal. Vid denna tid ansågs silverskedar och andra föremål i ädelmetall vara kapital och dessa kunde lätt bytas mot pengar.

I släktutredningen som bifogats till donationen framgår att sjökapten Johan Hillström i Gamlakarleby (1807-1875) tillhörde släkten. Han var kapten på fregatten Hesperus under två resor år 1846. Den första resan påbörjades i Gamlakarleby redan våren 1843 och avslutades först tre och ett halvt år senare 16.9.1846. Efter knappt en månad 5.10.1846 hade han värvat folk för en ny resa, som räckte ett och ett halvt år. Av dokumenten från sjömanshuset i Gamlakarleby framgår endast seglatsens slutmål, som var Nordsjön. Troligtvis har kapten Hillström på någondera av resorna gjort affärer med Schröder & Co i Riga och erhållit denna silversked. □

Lähteitä: Kokkolan merimieshuoneen arkisto, Luettelo pestatuista merimiehistä. Vaasan maakunta-arkisto.
Nilsson, Nils, Skepparns hatt. Kulturen 1965. Lund 1965.
Schokkenbroek, Joost C.A., Souvenirs in Silver. The Maritime Conections 1550-1810. Internetsivu www.netherlandsembassy.lv.
Westers, S., Oostzeelepels in de verzameling van het Kapiteinshuis Pekela. Jaarverslag 2004. Internetsivu www.veenkoloniaalmuseum.nl.
Källor: Sjömanshuset i Gamlakarleby, förteckning över värvat folk. Vasa landsarkiv.
Nilsson, Nils. Skepparnas hatt. Kulturen 1965. Lund 1965.
Schokkenbroek, Joost C.A., Souvenirs in Silver. The Maritime Conections 1550-1810. Internetsida www.netherlandsembassy.lv.
Westers, S.,Ostzeelepels in de verzameling van het Kapiteinshuis Pekela. Jaarveslag 2004. Internetsida www.veenkoloniaalmuseum.nl.

Guy Björklund

Runebergs stuga 200 år

Jakobstads museum

I början av maj 1810 anhöll svågrarna Lorenz Ulrik Runeberg och Mathias Mattsson Malm hos magistraten i Jakobstad att på stadens utmarker vid Östanfjärden få utmäta en tomt för en fiskarstuga. Under våren och sommaren utmättes tomten för stugan och byggande påbörjades. Stugan blev klar följande sommar för att tas i bruk för fiske- och sjöfågeljakt i skärgården öster om staden.

Stugan blev ett kärt tillhåll för den unga Johan Ludvig och hans kamrater och från denna tid finns det berättelser från både jakt- och fiskefärder, som företogs i området.

Kapten Lorenz U Runebergs kom inte länge att ha någon glädje av stugan. År 1821 drabbades han av ett slaganfall, som så småningom skulle göra honom arbetsoförmögen. Också för Matias Malm blev glädjen kort då han dog redan år 1819. På grund av detta kom stugan att stå oanvänd och började förfalla. Då J. L. Runeberg år 1847 besökte Jakobstad och fick se den fallfärdiga jaktstugan blev han bedrövad. Hans vänner i Jakobstad där ibland borgmästaren och svågern Gabriel Tengström, noterade detta och man beslöt att sätta stugan i skick och vid ett senare tillfälle överlämna stugan i renoverat skick till skalden.

En möjlighet att överlämna stugan åt J. L. Runeberg kom den 23 juli 1851 då J. L. Runeberg besökte sin födelseort. Under festliga former fick han motta nyckeln till den nyrenoverade stugan. Överlåtelsen av stugan gjordes genom prosten Johan Höckert. Tanken var att stugan i framtiden skulle användas av skalden och hans familj, men så blev det inte. J. L. Runeberg kom efter detta tillfälle inte mera att besöka Jakobstad. Under 1860- och 70-talet användes stugan som sommarnöje av Emma Wegelius, syster till J. L. Runeberg och av hennes fosterdotter Aurora Hedberg. Men stugan förföll på nytt och blev i behov av en ny renovering. I början av 1880-talet tog bl.a. kaptenskan och bokhandlaren Mathilda Peterson initiativ till en upprustning av stugan och den kunde på nytt invigas 1884. Också denna gång skedde återinvigningen av stugan under stora festligheter. Zacharias Topelius var också nu närvarande precis som år 1851.

Fröken Sofia Engman innehade nu nyttjanderätten till marken och stugan, men lovade avstå från vidare anspråk om hon fick använda området till sin död, vilken inträffade år 1907, varefter staden övertog skötseln av stugan i sin helhet. Sedan år 1911 har Jakobstads museum haft ansvaret för stugan. Följande år gjordes en uppmätningsritning över stugan och stugan renoverades för att få det utseende som stugan hade i mitten av 1800-talet.

Runebergs stuga blev redan efter skaldens besök år 1851 ett viktigt besöksmål. Man kan säga att stugan blev vår nejds första turistattraktion. Stugan och området runt stugan fungerade som ett utfärdsmål och en festplats för många av stadens föreningar. Ännu under 1980-talet besöktes stugan under sommarmånaderna av omkring 15 000 besökare.

Då stugan nu firar sitt 200 års jubileum, kan man säga att stugan är i gott skick och väl förberedd att ta emot sina besökare. □

Kaj Höglund

”Yhteiseen hiileen” –seminaari (”Med gemensam glöd”) keräsi lähes sata osallistujaa Pohjanmaan alueen museoista, kotiseutuyhdistyksistä ja kulttuuritoimistoista sekä muista organisaatioista Hankenille 29.10.2009. Seminaarin järjestivät KulturÖsterbotten yhteistyössä Pohjanmaan museon kanssa.

Museoseminaari keräsi väkeä Pohjanmaalta

Seminaarissa keskusteltiin ajankohtaisista asioista ja haasteista. Suurimpia haasteita ovat museoiden rakennuskannan kunto sekä uusien ”tulisielujen” löytäminen.

Esitelmiä pitivät Kuntaliiton Ditte Winqvist aiheenaan ”Vaihtoehtoiset mallit yhteistyötä tekeville museoille valtionapujen saamiseen” (Alternativat modelller för stadsandelar till museei i samarbete), Suomen Museoliiton Marja-Liisa Pohjanvirta aiheenaan ”Ajankohtaiset yhteistyöprojektit museosektorilla” (Akutella samarbetsprojekt inom museisektorn), Vesa Hongisto Museovirastosta aiheenaan Museoaineiston digitalisointi, Päivi Salonen Opetusministeriöstä aiheenaan ”Museoiden uusittu valtionapusysteemi” (Det förnyade systemet med stadsandelar till Museer”, Kaj Höglund Pohjanmaan museosta aiheenaan ”Pohjalaisten museoiden erityispiirteitä ” sekä Peter Sjöstrand Finlands Svenska hembygdsförbundista aiheenaan kyseisen liiton esittely ja kuulumiset. ”Moderaattorina” toimi Pohjanmaan museon johtokunnan puheenjohtaja Tom Gullberg.

Kuva Erkki Salminen

Päivi Salosen esitelmästä kävi ilmi, että valtionapuja on vaikea saada. Monet ammatillisesti hoidetut museot, joissa on riittävä määrä museoammatillista henkilökuntaa, jonottavat valtionapua ja jono on pitkä. Winqvist tähdensi yhteistyön ja museotoiminnan uudistumisen tärkeyttä ja luovien keinojen löytämistä uusien ihmisten mukaan saamiseksi.

Kotiseutu- ja paikallismuseoiden on yksinään lähes mahdotonta saada valtionapuja muuta kuin vuosittain Museoviraston jakamaa harkinnanvaraista valtionapua, jota jaetaan mm. esineistön luettelointiin, kokoelmien hoitoon ja konservointiin, näyttelyiden rakentamiseen ja museorakennusten korjaamiseen. Kilpailu harkinnanvaraisesta avusta on myös kova ja ensimmäisenä avun piiristä jäävät pois museot, joiden säännöt eivät ole huomautuksista huolimatta kunnossa tai joilla on epäselvyyksiä kirjanpidossa, avustusten käytössä tai yhdistyksen kokoontumisissa.

Valtionavun piirissä ovat Pohjanmaalla Pohjanmaan museon lisäksi ainoastaan Stundars Sulvalla, Pietarsaaren kaupunginmuseo ja erikoisjärjestelyin sen kanssa Uudenkaarlepyyn Kuddnäs.

Uusien tulisielujen löytäminen kotiseutumuseotoimintaan on yhä haastavampaa. Kotiseutumuseotoiminnasta kilpailevat muut vapaa-ajan harrastukset ja internet. Talkoisiin on vaikea saada väkeä toisin kuin ennen vanhaa. Ongelmana on uusien jäsenten saaminen ja sitouttaminen toimintaan. Onneksi Pohjanmaan alueella löytyy vielä tulisieluja ja nuoriakin on saatu innostettua mukaan toimintaan ja jopa vetämään sitä, kuten esimerkiksi Vöyrillä, Kristiinankaupungissa ja Kruunupyyssä on voitu nähdä.

Työpaja A käsitteli kysymystä voivatko pienet museot saada yhdessä enemmän harkinnanvaraisia tai innovatiivista valtionapua tai muuta rahoitusta. Ratkaisuksi ehdotettiin mm. useamman kunnan (PARAS-hankkeet) palkkaama paikallismuseoamanuenssi tai jopa ”Pietarsaaren malli”, jossa Pietarsaaren museosta käsin hoidetaan Uudenkaarlepyyn Kuddnäsiä siten, että valtionapu menee Pietarsaareen ja palkka Uudessakaarlepyyssä työskentelevälle tutkijalle. ”Maakuntamuseon avustajan malli” Keski-Suomesta on myös mahdollinen. ”Pedersören mallin” arkistotyöryhmät voisivat toimia

Kuva: Charlotta Järf

myös museoalalla. Myös museomessuja ehdotettiin. Eräs ongelmista oli, että projektit tulevat ja menevät samoin kuin projektin vetäjät.

Työpaja B käsitteli Museoaineiston digitalisoinnin yhteistyömuotoja ja asiantuntemusta. Todettiin, että vanhempi Muskettiohjelma on liian raskas. Digitalisointi vaatii investoinnit kameroihin, tietokoneisiin ja skannereihin. Myös lisenssit maksavat. Tarvitaan myös taitoja käyttää tietokonetta ja ohjelmia. Ehdotettiin, että useampi paikallismuseo palkkaa yhden hengen digitalisoimaan materiaalia ja maakuntamuseo toimisi muodollisena työnantajana. Myös yhteistä digitalisoimisvarustusta ehdotettiin. Museoviraston Excell-ohjelma esiteltiin. Ehdotettiin Musketin käyttäjäkoulutuksen sisällyttämistä Museologian opintoihin.

Työpaja C käsitteli museoiden markkinointia. Voivatko pienet museot tehdä yhteistyötä markkinoinnissa ja löytyykö uusia luovia ideoita pienten museoiden markkinointiin? Todettiin, että hyvä tuote markkinoi itse itsensä. ”Viidakkorummun” välityksellä hyvät kokemukset välittyvät nopeasti ympäristöön. Pienemmät museot voisivat luoda kiinnostavia tuotteita suurelle yleisölle, lapsille ja nuorille, keski-ikäisille sekä eläkeiässä oleville. Museon tulee olla kiinni tämän päivän yhteiskunnassa eikä olla sivuraiteilla. Sisäisen markkinoinnin yhteydessä museot voivat markkinoida toisia lähiseudun museoita. Lähiseudun museoiden tuntemus on kotiseutumuseoaktiiveille tärkeää. Lähialueen museot voisivat perustaa sähköpostilistoja museoiden väliseen kommunikointiin ja markkinointiin.

Yhteinen web-foorumi voisi olla kehittämisen arvoinen idea. Museot voisivat perustaa myös Facebook-sivuston, jonka kautta ko. museon ystäville leviäisi tieto ajankohtaista näyttelyistä ja aukioloista (Tätä ollaan kokeilemassa maakuntamuseon yhteydessä). Suomen- ja ruotsinkielisten museoiden pitäisi olla yhteyksissä edellä mainituista asioista. Ulkoisessa markkinoinnin tärkeimpiä välineitä ovat ilmaiset artikkelit lehdissä ja haastattelut televisiossa ja radiossa. Ihmiset lukevat artikkeleita mieluummin kuin mainoksia.

Kannattaa markkinoida radio- ja tv-kanaville tapahtumista puhelimitse tai sähköpostilla. Myös suoramarkkinointia tietyille ryhmille, esimerkiksi eläkeläisille kannattaa kokeilla. Myös kirjeet suoraan esim. historianopettajille voivat toimia. Jos haluaa tavoittaa nuorisoa, olisi hyvä oppia käyttämään Facebookia ja kehittyvää Pohjanmaan tapahtumakalenteria. Mahdollisesti myös Vaasan Kultiva-kalenteri voisi toimia tiedotusfoorumina. Markkinoinnissa suuret, värikkäät kuvat ja vähän tekstiä ovat paras yhdistelmä. Yhteydenotot matkatoimistoihin, esim. Pohjanmaan Matkailuun, jotka järjestävät pakettimatkoja voivat olla hyödyksi. Yhteistyö museoiden ja yhdistysten kanssa voi poikia toimivia paketteja, kuten Oravaisten historiallisen yhdistyksen Ravintola Ädelbragd, joka järjestää historiallisia 1700- ja 1800-luvun ruokailuita. Kannattaa pitää yhteydet kunnossa myös tiedotusvälineisiin.

Työpaja D käsitteli kysymystä mistä löytää uusia ”tulisieluja” museotoimintaan sekä yhteistyötä koulujen ja yhdistysten kanssa. Työryhmässä ehdotettiin eläkeläisiltojen järjestämistä erityisesti uusille eläkeläisille. Myös kansanopistoja, vanhojen kuvien iltoja esim. 1940-50-luvuilta, kotiseutudokumentointia ja muita kokoontumisia ehdotettiin. Taloryhmien dokumentoinnit, yrttipihat, koulukontaktit, aikamatkat olivat esillä. Museot voisivat vierailla myös kouluissa. Valmiit paketit kouluille tekevät tutustumisen museoihin helpommaksi. Tapahtumat lapsille ja lapsiperheille ovat tärkeitä. Kerhot lapsille sekä tyky-päivät voivat toimia myös houkuttimina sekä myös muiden työpajojen tuomat asiat.

Suomen museoliiton edustaja esitteli myös Avara museo –kehittyvä oppimisympäristö aikuisille. Teeman kautta pääsevät myös maahanmuuttajat, työttömät, lomautetut, seniorit ja yritysten työntekijät tutustumaan museoihin. Saavutettavuus on myös tärkeää, jotta invalidit, mutta myös muut löytävät ja pääsevät museoihin. Erilaiset rampit ja selkeät opasteet ovat seikkoja, joihin tulee kiinnittää huomiota kunkin museon yhteydessä erikseen. Valtion taidemuseo/Kehys ylläpitää Kulttuuria kaikille –palvelua. Sieltä saa tietoa ja hyviä esimerkkejä kulttuurikohteiden saavutettavuuden kehittämiseen. Myös kulttuurimatkailu ja kulttuurin matkailullinen tuotteistaminen on hyvä pitää mielessä.

Esitelmät ja työpajojen tuloksia on nähtävissä netissä osoitteessa/ Föredrag och verkstädernas resume:

http://www.kulturosterbotten.fi/swe/Projektverksamhet/Museisamarbete.30.html

I tidningen ”Hembygden” kan man läsa Charlotta Järf artikel om seminariet/

Charlotta Järf kirjoitti artikkelin lehteen ”Hembygden” □